

Norsk studentorganisasjon

Møllergata 39 / 0179 Oslo

Tlf: 22 04 49 70

E-post: nso@student.no

www.student.no

Høringssvar fra Norsk studentorganisasjon

Meld. St. 20 (2023-2024) Opptak til høgare utdanning

Utdannings- og forskningskomiteen 25.04.2024

Kontakt Norsk studentorganisasjon

Oline Sæther (leder), 957 92 556, leder@student.no

Elida Linnea Slettum (fag- og læringsmiljøpolitisk ansvarlig), 982 25 994, laringsmiljo@student.no

Åste Hagerup (politisk rådgiver), 993 68 646, xx@student.no

Norsk studentorganisasjon

Norsk studentorganisasjon (NSO) takker for muligheten til å komme med innspill til *Meld. St. 20 (2023-2024) Opptak til høyere utdanning*. NSO representerer over 270 000 studenter ved norske høyere utdanningsinstitusjoner.

Alternativ vei inn og privatistordningen

Norsk studentorganisasjon er skuffet over at regjeringen legger frem et forslag til nytt opptakssystem som ikke adresserer utfordringene knyttet til dagens begrensede rammer for opptak til høyere utdanning. Norsk arbeidsliv står midt i en kompetansekrise hvor flere bransjer har store mangler knyttet til både arbeidskraft og oppdatert kompetanse. Norge trenger at flere velger høyere utdanning og at de som står utenfor ser en vei inn selv om de ikke hadde 5 i snitt fra videregående. Vi har verken tid eller råd til å ikke tenke nytt. Norge er et av de få landene som fortsatt har et opptakssystem som baseres seg utelukkende på karakterer. Den tiden må være forbi.

NSO vil ha en alternativ vei inn i høyere utdanning. Vi vil at førstegangskvoten og ordinær kvote skal erstattes med en enkelt karakterkvote hvor 80 % av søkerne konkurrerer på sine karakterer fra VGS. Her er det ikke mulig å ta opp fag. De resterende 20 % av søkerne konkurrerer basert på institusjonenes lokale opptaksprøver hvor de kan vurdere søkerens egnethet, erfaring og motivasjon. Søkerne i denne kvoten må også nå et visst karakternivå, men det skal være betraktelig lavere enn i karakterkvoten.

NSO stiller seg også negativ til at regjeringen forslag om å videreføre privatistordningen. NSO anerkjenner at muligheten til å ta opp fag er et nødvendig onde for å bøte på utfordringene med dagens dramatisk høye karakterkrav og mangelen på andre vurderingsgrunnlag enn karakterer. Til tross for dette er det problematisk at mennesker i godt voksen alder og med flere års verdifull arbeidserfaring skal måtte gå tilbake til skolebenken for å karre til seg skarpe desimaler på karaktersnittet sitt, i stedet for å bli vurdert på egnethet, erfaring og motivasjon. Dette er verken gunstig for individet eller samfunnet. Den alternative opptaksmodellen til NSO ville løst dette problemet. Det er også utfordrende at privatistordningen er avhengig av individets betalingsevne. En opptaksprøvemodell som NSO skisserer, vil føre til at betalingsbyrden flyttes fra enkeltmennesket til staten.

- NSO vil ha et opptakssystem hvor 20 % av søkerne til høyere utdanning skal tas opp gjennom lokale opptaksprøver hvor institusjonene kan vurdere søkerens egnethet, erfaring og motivasjon.

Tilleggspongene

Norsk studentorganisasjon

Tilleggs poengene i opptak til høyere utdanning har vært en stor bidragsyter til å skape et unaturlig og ugunstig høyt karaktersnitt ved en rekke studieprogram. Denne ordningen har ført til at motiverte og engasjerte søkere har måttet *vente* i flere år og samtidig bruke tid og penger på å samle opp ellers helt irrelevante tilleggspoeng for den utdanningen de ønsker å ta. NSO er derfor fornøyd med at regjeringen nå vil fjerne en rekke av disse poengene.

Til tross for dette er NSO negative til å beholde noen av tilleggspoengene, henholdsvis realfagspoeng og poeng for førstegangstjenesten, slik regjeringen foreslår. Det er etablert at innføringen av realfagspoeng ikke har bidratt til å øke rekrutteringen til realfagsutdanningene. Det har eksempelvis ført til at elever som vet de skal søke jurisutdanning velger realfag for å tilegne seg ekstra tilleggspoeng, uten at dette har noen relevans for den senere utdanningen deres. Videre er det slik at de som skal avtjene militær førstegangstjeneste nå beholder sin plass i førstegangskvoten og eventuell studie plass de har fått tilbud om, til de har fullført sin militærtjeneste. Det er bare et fåtall av befolkningen som har mulighet til å tilegne seg poeng for førstegangstjenesten, og dermed et poeng som bare er tilgjengelig for noen få. Vi mener tilleggspoeng gir en fordel til en liten gruppe søkere for en samfunnstjeneste som ikke bidrar til å kvalifisere søkeren til høyere utdanning.

Når de fleste andre tilleggspoeng fjernes får de som er igjen større betydning. For NSO er det ingen åpenbare årsaker til at noen av tilleggspoengene skal videreføres.

- NSO mener at alle tilleggspoengene bør fjernes.

Økningen av førstegangskvoten

NSO registrerer at regjeringen vurderer muligheten for å øke førstegangskvoten. Dette fordi man ønsker at flere unge skal komme raskere inn i høyere utdanning. NSO deler regjeringens ønske om at unge og motiverte mennesker som ønsker å søke seg til høyere utdanning skal kunne gjøre dette så fort som mulig. Vi er derimot bekymret for hvilke konsekvenser en slik økning vil ha for søkerne i ordinær kvote. Karakterpresset vil potensielt øke betraktelig i denne kvoten, det vil være et større behov for å ta opp og ta nye fag og det kan føre til at det blir vanskeligere for eldre å ta høyere utdanning, velge en ny karriere eller oppdatere eksisterende kompetanse.

- NSO vil at en eventuell økning av førstegangskvoten skal utredes nøye for å forebygge negative ringvirkninger for søkerne i ordinær kvote.

23/5-reglen:

- NSO er positive til endringene knyttet til 23/5-reglen.

Norsk studentorganisasjon

Nasjonale nivåkrav ved sykepleier- og lærerutdanningene

NSO mener det skal være opp til utdanningsinstitusjonene selv å vurdere behovet for spesielle nivåkrav ved enkelte utdanninger. Fagmiljøene bør etterstrebe like nivåkrav.

- NSO støtter at nasjonale nivåkrav for sykepleier fjernes og mener dette også bør gjelde for lærerutdanningen.

Ovengangen fra kjønnspoeng til kjønnskvotes

For NSO er det at det eksisterer tiltak for å sikre en jevnere kjønnsbalanse ved studier med dramatisk ubalanse. NSO mener kjønnskvotes vil være et mer treffsikkert virkemiddel for å sikre dette.

- NSO støtter regjeringens forslag om å overgangen fra kjønnspoeng til kjønnskvotes.

Etableringen av flere lokale opptaksprøver

NSO mener at et opptakssystem som inkluderer en form for opptaksprøve vil gjøre utdanning tilgjengelig for flere. Vi hadde håpet at dette var noe regjeringen ville legge nasjonale føringer for, men når dette ikke er tilfelle mener NSO det er viktig at det skapes handlingsrom, gis midler og ressurser for at dette er noe institusjonene kan iverksette for egen maskin.